

- Öncelikle GH baskılanması amacı ile **akromegali tedavisinde** kullanılırlar.
- Diğer hormonların, büyüme faktörlerinin ve sitokinlerin salgılanmasını da engeller. Bu nedenle **metastatik karsinoid tümörlerle ilişkili belirtileri** (örn., kızarma ve ishal) ve **vazoaktif intestinal peptid salgılayan adenomlar ile ilişkili belirtilerin** (sulu ishal) tedavi edilmesi için kullanılmaktadır.
- Hormon sekrete eden çeşitli tümörlerin tedavisi: akromegali, karsinoid sendrom, gastrinoma, glukagonoma, insülinoma, VIPoma, ACTH-sekrete eden tümörlerin tedavisinde oktreotid kullanılır.
- Diyabetik diyare tedavisi (klonidin de kullanılabilir)
- Özefagus varis kanamalarının akut kontrolü
- Aklorhidri, hipokalemi ve sulu diyare sendromunun tedavisinde
- Tiroid tümörlerinin tedavisinde
- **Pasireotid**, Cushing için onaylıdır.

Yan Etkileri:

- Postprandial hiperglisemi
- Safra taşları
- Bulantı, kusma, karın krampları
- Aritmi, bradikardi
- TSH azalmasına bağlı hipotiroidi
- B12 eksikliği

HİPOFİZER HORMONLAR

Ön Hipofiz Hormonları	Arka Hipofiz Hormonları
<ul style="list-style-type: none"> • Pro-opiomelanokortin (POMC) kaynaklı hormonlar: Kortikotropin (adrenokortikotropik hormon; ACTH) Alfa-melanosit-uyarıcı-hormon (Alfa-MSH) • Somatotropik hormonlar: Büyüme hormonu (GH), prolaktin, plasental laktojen • Glikoprotein hormonlar: TSH ve gonadotropinler (LH, FSH, hCG) 	<ul style="list-style-type: none"> • ADH • Oksitosin

BÜYÜME HORMONU (Somatotropin)

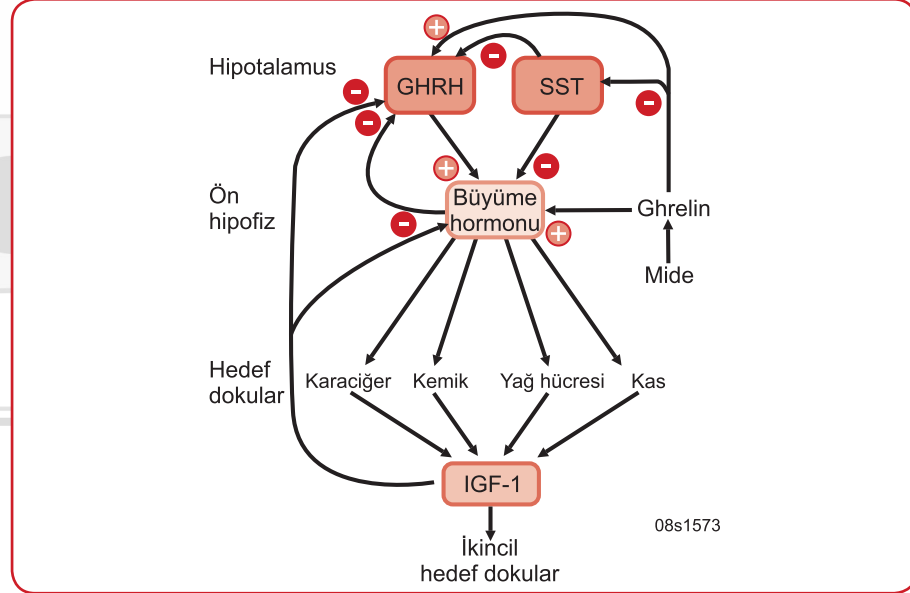
- Somatotrop hücreler tarafından salıverilen peptid yapıda hormondur.
- Etkilerini, membran reseptörlerinden JAK-STAT reseptörlerini (sitokin reseptör ailesi) kullanarak, karaciğerde sentezlenen insülin like growth faktör-1 (IGF-1, somatomedin C) aracılığı ile oluşturur.
- Çocukluk çağında büyüme ve gelişmeden sorumlu hormondur.
- Tedavide kullanılan türevi **somatrem**'dir.

Büyüme hormonu salgılanmasının düzenlenmesi

Büyüme hormonu salıverilmesini uyan faktörler	Büyüme hormonu salıverilmesini inhibe eden faktörler
<ul style="list-style-type: none"> • Ghrelin • Hipoglisemi • Egzersiz • Açlık • Uyku • Stres • Dopamin, Serotonin • Alfa-2 agonistler (klonidin) • L-Arginin • Glukagon / Östrojen / Androjen • Apomorfin 	<ul style="list-style-type: none"> • Somatostatin • IGF-1 (somatomedin C) • Yağ asitleri • Glukoz • Kortizol • Medroksiprogesteron • Büyüme hormonu • Beta agonistler

Etkileri:

- Kemiklerde boyuna uzamayı, epifizler kapanana kadar stimüle eder. Epifizler kapandıktan sonra kemik mineral yoğunluğunu da artırır.
- Kas kütlesi artar.
- Lipolizi stimüle eder.
- Diyabetik etkiler ve hiperglisemi oluşturur.
- Protein sentezini stimüle eder.

Büyüme hormonu salgılanması ve etkileri

Klinik Kullanım:

- Doğumsal ve sekonder nedenlerle sonradan oluşan büyüme hormonu eksikliklerinin tedavisi (hipofizer dwarfizm).
- Çocuklarda Prader-Willi, Noonan sendromu, Turner sendromu ve kronik böbrek yetmezliğinde büyümenin sağlanması.
- HIV enfeksiyonlu hastalarda aşırı zayıflama
- Total parenteral nutrisyon (TPN) bağımlı kısa bağırsak sendromu tedavisi

Yan Etkileri:

- Çocuklarda daha sık: intrakranial basınç artışına bağlı kusma, baş ağrısı, görme bozuklukları (papil ödemi), psödotümör serebri, tip 2 diyabet görülme sıklığında artış
- Erişkinlerde daha sık: periferik ödem, artralji, miyalji, karpal tünel sendromu ödemi
- Diğer yan etkiler, proliferatif retinopati, pankreatit, nevus gelişimi, hipotiroidi
- GH tedavisi kanser oluşum insidansını arttırmamakla birlikte, kanserli hastalarda GH kullanımı kontrendikedir.

GH Yetmezliğinde Kullanılan İlaçlar:

- **Somatropin**
  - İnsan growth hormonudur. Dolaşımdaki yarı ömrü 20 dakika olmasına rağmen biyolojik yarı ömrü oldukça uzundur.
- **IGF-1**
  - Mekasermin: Rekombinant insan IGF-1
  - Mekasermin rinfabat. Rekombinant insan IGF-1 ve rekombinant insan IGF bağlayan protein-3 (IGFBP-3) kompleksidir.

GHRH: (Tesamorelin)

Tesamorelin: Dipeptidil-peptidaz-4 ile parçalanmaya dirençli GHRH analogudur ve etki süresi uzundur. GH eksikliğinde değil, HIV ilişkili lipodistrofi tedavisinde onaylıdır.

GH Fazlalığında Kullanılan İlaçlar:

Akromegali/jigantizm tedavisinde kullanılırlar.

- Somatostatin analogları: **Oktreotid, lantreotid, pasireotid**
  - GH salıverilmesini baskılar
- GH Antagonisti: **Pegvisomant**
  - Akromegali/jigantizm tedavisinde kullanılır.
  - Karaciğer enzimleri yüksek hastalarda kullanılmaz.
  - Enjeksiyon yerinde lipohipertrofi oluşturur (GH'un adipositler üzerindeki direkt etkisinin inhibe olması sonucu).

Akromegali Tedavisi:

Oktreotid: Somatostatin analogudur. GH salıverilmesini azaltır.

Bromokriptin / Kabergolin: Dopaminerjik etkili ergot alkaloidleridir. GH sekresyonunu azaltırlar.

Pegvisomant: GH reseptör antagonistidir.

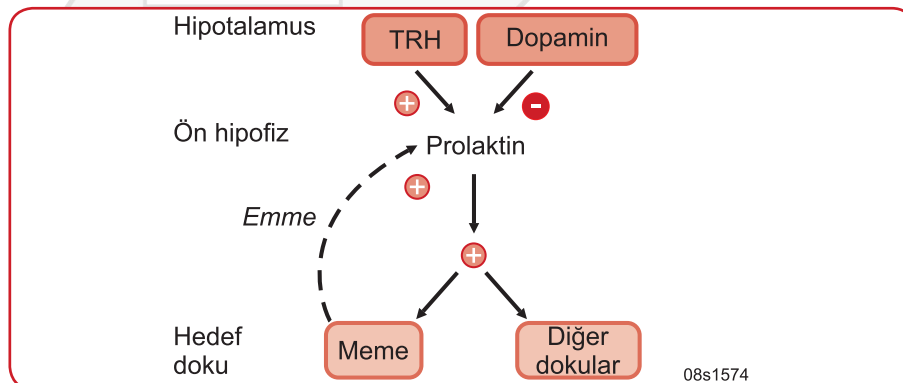
IGF-1 (Insulin like Growth Factor-1)

Büyüme hormonu etkilerinin ağırlıklı olarak IGF- 1 artışı ile olduğu düşünüldüğünden, IGF-I terapötik kullanım için geliştirilmiştir. IGF-1, Somatomedin C olarak da bilinir.

- **Mekasermin:** Rekombinant insan IGF-1.
- **Mekasermin rinfabat:** Rekombinant insan IGF-1 ve rekombinant insan IGF bağlayan protein-3 (IGFBP-3) kompleksidir.
- IGF-1'in proteine bağlanması yarı ömrünü uzatır.
- Gelişme geriliği olan ve GH'ye karşı antikoru olan çocuklarda tedavide kullanılır.
- Epifizi kapanmış kişilerde, aktif ya da şüpheli neoplazisi olanlarda kullanılmamalıdır.
- IGF-1 hem karaciğer hem böbrekte metabolize edilir.
- Yan etki olarak hipoglisemi, lipohipertrofi, adenotonsiller hipertrofi, karaciğer enzimlerinde yükselme ve GH benzeri yan etkiler yapabilir.

PROLAKTİN

- Daha çok geceleri salgılanır (ACTH, GH, melatonin gibi).
- Sekresyonu dopamin D2 tip reseptörler tarafından inhibe edilir.
- Kendine özgü bir salıverici hormonu yoktur ancak TRH tarafından uyarılır.
- Periferik hormonlar tarafından geri-beslemeli kontrol altında değildir.

08s1574

Proaktin sekresyonunun kontrolü ve proaktinin etkileri

Prolaktinoma Tedavisi:

Dopamin Reseptör Agonistleri: DA2 reseptörlerini uyarırlar. Prolaktinin ovulasyon üzerindeki inhibitör etkisini ortadan kaldırır ve prolaktinoması olan pek çok hastanın gebe kalmasını sağlarlar.

- **Bromokriptin:**

- Ergo türevi
- Karaciğerde ilk geçiş etkisine uğrar.
- Yarıömrü 2-8 saat
- Prolaktinomada tümör büyüklüğünü azaltır ve fertilitiyi indükler.
- Akromegali ve Parkinson tedavisinde de kullanılır.
- Yan etkileri: Bulantı, kusma, baş ağrısı, postüral hipotansiyon. Bu etkilere sıklıkla tolerans gelişir.

- **Kabergolin:**

- Yarıömrü 65 saat olan ergo türevi
- Karaciğerde ilk geçiş etkisine uğrar.

- **Kinagolid:**

- Ergo türevi değildir.
- Yarıömrü 22 saat kadardır.
- Gebelik amaçlandığında kullanılmamalıdır.

GONADOTROPİNLER (FSH, LH, hCG)

- Üreme endokrinolojisinde hem tanı hem de tedavi amacıyla kullanılırlar.
- FSH ve LH reseptörleri Gs proteini ile kenetlidir. hCG de LH reseptörünü kullanır. Gonadotropinler yüksek konsantrasyonlarda Gq yolağını da aktive edebilirler.

FSH preparatları:

- Follitropin alfa- beta
- Urofollitropin
- Menotropin

LH preparatları:

- **Lutropin alfa:** Rekombinant insan LH preparatıdır. Hipogonadotropik hipogonadizmli kadınlarda follitropin alfa ile birlikte kullanılır.

Tanısal Amaçla Kullanım:

- Gebelik testi (hCG ölçümü)
- Ovülasyon zamanlaması (LH ölçümü)
- Hipogonadotropik hipogonadizm (Düşük LH ve FSH)
- Birincil gonadal hastalık (Yüksek LH ve FSH)

Tedavide Kullanım:

- **Ovülasyonun indüksiyonu** (FSH, LH) (Hipogonadotropik hipogonadizm veya polikistik over gibi nedenlere yönelik)

(In vitro fertilizasyonda kontrollü over stimülasyon protokolü: Folliküler fazda; mensden 2 gün sonra follükül gelişimini uyarmak için bir gonadotropin (FSH, LH) enjeksiyonu, follükül hazır olduğunda final oosit matürasyonu için hCG enjeksiyonu yapılır. Luteal fazda; invitro oosit fertilizasyonunu takiben, luteal faz progesteron enjeksiyonu ile desteklenir. Prematür LH pikini önlemek için, endojen LH sekresyonu GnRH agonisti veya GnRH antagonisti ile inhibe edilir.)

- **Erkek infertilitesi** (hCG)
- **Prepubertal kriptorşitizm** (hCG): Etkisi cerrahiden az bulunduğu için çok önerilmiyor.

Yan Etkiler:

- Ovarian hiperstimülasyon sendromu (aşırı over genişlemesi, asid, karaciğer fonksiyon bozukluğu, pulmoner ödem vb)
- Çoklu gebelik

ANTİDİÜRETİK HORMON (Vazopressin)

Reseptör	Sinyal mekanizması	Etkiler
V1	Gq	<ul style="list-style-type: none"> Vazokonstriksiyon Glikojenoliz artışı Fosfolipaz A2-D artışı ACTH salıverilmesi (V1b reseptörü)
V2	Gs	<ul style="list-style-type: none"> Antidiüretik etkiler: Toplayıcı tübüllerde su kanalları (akuaporin) aracılığı ile su reabsorbsiyonunu artırır. Faktör VIII ve von Willebrand faktör salıverilmesi

- ADH eksikliğinde diyabetes insipidus tablosu (fazla miktarda dilüe idrar oluşumu)
- ADH fazlalığında ise "uygunsuz ADH sekresyonu tablosu" oluşur.

ADH Analöğü İlaçlar

Desmopressin	Lipressin
Terlipressin	Selepressin
Vazopressin	

Klinik Kullanım:

- Santral tip diyabetes insipidus (desmopressin vb.)
- Özafagus varis kanaması tedavisi
- Kolon divertikül kanaması
- Hemofili A'da profilaksi amacıyla (dental girişim öncesi)
- Lokal anesteziklerle birlikte kullanım (vazokonstriksiyon için)
- Enürezis nokturna tedavisi
- Portal hipertansiyon tedavisi
- İleus tedavisi

Yan Etkiler:

- Hiponatremi, epileptik nöbetler ve baş ağrısı

Santral Diyabetes İnsipitus Tedavisi

ADH analogları (desmopressin vb.)
Klorpropamid, karbamazepin, klofibrat

Nefrojenik Diyabetes İnsipitus Tedavisi

Tiazid, amilorid (lityuma bağlı NDİ tedavisi), indometasin, hidrasyon

ADH Reseptör Blokörleri

Tolvaptan (oral)	Relcovaptan (oral)	Nelivaptan
Konivaptan (iv)	Satavaptan	
Mozavaptan	Liksivaptan	

- Vazopressinin renal etkilerini engelleyerek elektrolit atılmasını artırmaksızın sadece su atılımını sağlayanlara "Akuaretikler" adı verilmektedir.
- V2 selektivitesi yüksek olanlar: Tolvaptan, mozavaptan, liksivaptan, satavaptan
- V1a selektivitesi yüksek olan: Relcovaptan
- V1b selektivitesi yüksek olan: Nelivaptan
- Nonselektif (V1a/V2) olan: Konivaptan